

nesreća prinudi Veneciju, da se, očito po primjeru cara Vasilija, odlučila na slični korak, kojim će sebi osigurati nesmetani prolaz i trgovinu na Jadranskom moru: ona se odlučila na plaćanje izvjesnoga godišnjega danka (*solidus census*) hrvatskomu vladaru, koji je tada po svoj prilici vršio i vrhovna vladalačka prava u Neretljanskoj oblasti.

Mutimir (892—910). Kneza Branimira naslijedio je najmladji sin Trpimirov **Mutimir** (892. do otprilike 910.). Odmah u početku njegova vladanja došle su u sukob ninska i spljetska crkva zbog tumačenja Trpimirove darovnice (od 852.). Ninski je naime biskup Aldefreda tvrdio, da je knez Trpimir samo nadbiskupu Petru, dok on živi, darovao na uživanje crkvu sv. Jurja u Putalju s posjedom, a ne crkvi spljetskoj zauvijek. Ali na ročištu u Biaćima pred crkvom sv. Marte se pokazalo, da je tvrdnja ninskoga biskupa neispravna, našto je Mutimir ponovo potvrdio darovnicu očevu. Mutimir stolovao je u Biaćima, a imao je oko sebe sjajan dvor. U njegovoj pratnji nalazila su se pored mnogih župana još i tri komornika: postelnik, buzdovnik i štitonoša te glavari hrvatskih samostana Žitelj. I kneginja imala je svoju zasebnu pratnju župana i komornika. Mutimir posljednji je hrvatski knez, jer se nasljednik njegov Tomislav vjenča prvi za kralja hrvatskoga.

Srbi. Međutim zbiše se u susjednoj Srbiji važne promjene. Poslije pobjede nad Bugarima plane među braćom Mutimirom, Strojimirom i Gojnikom razdor, a taj svrši tako, da je Mutimir svladao braću te ih poslao u Bugarsku u zatočenje, a pridržao je kod sebe jedino Gojnikova sina Petra. No taj pobježe u Hrvatsku knezu Branimiru, a kad srpski Mutimir umrije (oko 890.), provali Petar Gojniković uz pomoć hrvatskoga Mutimira u Srbiju (892), gdje su tada vladala braća Mutimirovići Prvoslav, Bran i Stjepan. Ali Petar Gojniković ih pobijedi, progna pa sam zavlada srpskom kneževinom. Poslije tri godine (895) udari prognani Bran Mutimirović sa svojim sinom Pavlom na kneza Petra, no Petar pobije Brana, zarobi ga zajedno s Pavlom i oslijepi. No dvije godine kasnije pokuša drugi njegov bratučed Klonimir Strojimirović, da uz pomoć bugarsku svlada kneza Petra, ali Petar i njega pobijedi i ubije. Odsada dalje vladaše Petar Gojniković kroz dulji niz godina mirno i krepko kneževinom Srbijom.